

ДО ІСТОРІЇ КИЇВСЬКОЇ ШЛЯХТИ: ГУРКОВСЬКІ ГЕРБА СЛЕПОВРОН

Гурковські належать до тих дрібношляхетських родів, чия історія та генеалогія ще чекає на своїх дослідників, однак в роду Гурковських були окремі гілки, що сягнули рівня середньої шляхти, а також зробили помітну кар'єру у XVIII–XX ст.

Найвні відомості про давніше коріння Гурковських залишають суперечливі враження через плутанину в гербах. Гербівники XVI–XVIII ст. не згадують Гурковських, зокрема, вони не потрапили і до найбільш популярного свого часу гербівника К. Несецького, хоча Я.Н. Бобрович вніс до другого видання праці кілька згадок¹. Пізніші гербівники С. Уруського та А. Бонецького містять низку принагідних даних, які ми наводимо тут у скороченому вигляді (зазначаємо лише воєводство чи губернію з датами, оминаючи дані про осіб та обставини їх згадок):

1. Гурковські герба Леліва (Gurkowscy h. Leliwa): Волинська губернія, 1859 р.²

2. Гурковські герба Остоя придомку Сцибор (Gorkowscy Ściborowie h. Ostoja, Górkowscy p. Ścibor): Варшава, 1695 р.; Краківське воєводство, 1697 р.; Сандомирське воєводство, 1775 р.; Київське воєводство, 1775 р.³

3. Гурковські герба Прус I (Hurkowscy h. Prus I): Київське воєводство, 1696–1791 рр.⁴, 1696–1873 рр.⁵

4. Гурковські герба Прус (Hurkowscy h. Prus): Брацлавське воєводство, 1728 р.; Подільська губернія, 1835 р.⁶

5. Гурковські без зазначення герба: Бжесько-Куявське воєводство, 1688 р. (Horkowscy)⁷; Серадзьке воєводство, 1788 р. (Gurkowscy)⁸; Київське воєводство, 1790–1793 рр.⁹, 1791 р.¹⁰ (Horkowscy).

Згадуються також Гурковичі герба Лабендзь (Górkowiczowie h. Łabędź) у 1859 р. в Гродненській губернії¹¹.

З архівних джерел видно, що в XVII–XVIII ст. Гурковські належали до волинської шляхти. Про це свідчать найдавніші документи, що відклалися у справах про дворянське походження кількох родин з Волинської та Київської губерній. З них випливає, що різні родини Гурковських доводили наприкінці XVIII та на початку XIX ст. свою дворянську гідність з гербами Лабендзь, Остоя, Прус I, Прус II, Слеповрон, Ястжембець¹². Наступні дослідження напевно мають змінити перелік гербів Гурковських, адже вже зараз є очевидними деякі неточності в даних, що містяться в справах про

дворянське походження. Наприклад, Гурковські герба Прус II на початку XIX ст. успадкували маєток Нянівка в Радомишльському повіті Київської губернії від Гурковських герба Прус I (небіж від дядька).

Лишається нез'ясованою генеза самого прізвища Гурковських, хоча відомо, наприклад, що нащадки Семена Палія, який називався також Гурко, писалися згодом Гурковськими.

Серед згаданих Гурковських є й родина, яка легітимувалася в 1832 р. по Волинській губернії з гербом Слеповрон та належала в першій третині XIX ст. до офіціалістів Радомишльського повіту Київської губернії, а пізніше замешкала у Києві.

Найдавніший відомий їхній предок — Ян Гурковський — отримав 10 квітня 1711 р. у Варшаві привілей від короля Августа II на уряд звенигородського мечника¹³. Хоча цей уряд і належав до земської ієрархії Брацлавського воєводства, проте факт внесення тексту привілею до актових книг Луцького гродського суду свідчить про зв'язок цієї родини на той час з Луцьким повітом Волинського воєводства. Про це ж свідчать й пізніші джерела.

11 квітня 1743 р. шляхтич Шимон Гурковський, син Яна, і його дружина Гелена з Піскорських підписали у Луцьку обопільний довічний запис на своє рухоме і нерухоме майно. Цей запис тоді ж було внесено до актових книг Луцького гродського суду. До тих же актових книг був внесений 17 березня 1748 р. запис про миролюбну угоду між онуками звенигородського мечника Яна Гурковського — Павлом, сином Францишка, та Євстафієм, сином Шимона. Йшлося про поділ спадку по їхньому дідові, що становив 3000 польських злотих. Згаданий Євстафій Гурковський видав шляхтичу Бартоломію Модзелевському квитанцію про отримання від нього 1250 польських злотих, забезпечених на частині с. Смиків. Ця квитанція була внесена до актових книг все того ж Луцького гродського суду 12 червня 1779 р.¹⁴ Отже, у межах 1711–1779 рр. Гурковські герба Слеповрон були пов'язані з Луцьким повітом та належали, як свідчать наявні джерела, до дрібних землевласників.

Ще в ревізії 1795 р. Євстафій Гурковський з родиною був записаний у с. Монастирьок Острозького повіту Волинської губернії. Згодом його син Юзеф Гурковський фігурує серед офіціалістів Радомишльського повіту. 1 травня 1821 р. він обвінчався в Іванківському костьолі з Вікторією Бартошевською. Їхні сини були охрещені у Чорнобильському костьолі: Едвард — 28 грудня 1824 р., а Густав-Каетан — 4 лютого 1827 р. Натомість, третій їхній син — Антон-Яромир — був охрещений 27 вересня 1827 р. в Іванківському костьолі¹⁵. Із записів про ці хрещення видно, що Юзеф Гурковський служив рахівником у місцевих закладах з управління маєтками, тобто належав до числа офіціалістів. До цього ж середовища належали

хрещені батьки та свідки, які згадуються в записах про хрещення (в Чорнобилі — Вітушинські, Глівінські, Далькевичі, Дановські, Екельти, Консенциуші, Коперніцькі, Лаурандти, Михалевські, Пантуси, Рубановичі, Шимборські, а в Іванкові — Закжевські, Рубановичі, Савичі)¹⁶. В ревізії 1834 р. родина Юзефа Гурковського була записана серед дворян 2-го розряду в с. Обуховичі Радомишльського повіту¹⁷. Пізніше Юзеф Гурковських та його нащадки замешкали у Києві¹⁸.

Таким чином, дані про родовід Гурковських герба Слеповрон засвідчують, що впродовж XVIII ст. вони мешкали в межах Луцького повіту Волинського воєводства, а потім Острозького повіту Волинської губернії та належали до тамтешніх дрібних землевласників. Один з нащадків цього роду — Юзеф Гурковський — в 1820–1830-х рр. належав до офіціалістів Чорнобильського маєтку графів Ходкевичів, Іванківського маєтку князів Любомирських та Обуховичському маєтку графів Браницьких¹⁹. Згодом він переїхав до Києва, де придбав будинок. Його старший син фіксується серед тамтешнього дрібного чиновництва, натомість молодший служив у війську²⁰. Нашадки Гурковських належать до київської інтелігенції.

Поколінний розпис (нащадки Євстафія Гурковського).

I покоління

1. Ян.

10 квітня 1711 р. отримав від короля Августа II у Варшаві привілей на уряд звенигородського мечника²¹.

Мав синів Шимона і Францишка²².

II покоління

2/1. Шимон.

Син звенигородського мечника Яна²³.

Був одружений з Геленою Піскорською²⁴.

III покоління

3/2. Євстафій.

Син Шимона і Гелени з Піскорських²⁵.

Був одружений з Маріанною²⁶. Згідно з родинним списком 1834 р. — з Аполлонією з Піскорських (народилася близько 1764 р.)²⁷. Мав сина Юзефа та доньок Цецилію і Діонісію²⁸.

IV покоління

4/3. Юзеф.

Син Євстафія і Маріанни. Народився близько 1783 р.²⁹

Помер 9 лютого 1862 р. у Києві у віці 68 (скоріш 78) років від тифу. Похований 11 лютого 1862 р. ксьондзом Лютосташ (?) на Київському римо-католицькому цвинтарі³⁰.

Був одружений з Вікторією Бартошевською (народилася близько 1800 р.)³¹, донькою Яна. Їхнє вінчання відбулося 1 травня 1821 р. в Іванківському римо-католицькому костьолі. Мав синів Едварда, Густава-Каетана і Антона-Яромира та доньок Генріку, Памелію, Юзефіну, Ванду, Меланію і Матильду.

5/3. Цецилія.

Донька Євстафія і Маріанни. Народилася близько 1812 р.³²

6/3. Діонісія.

Донька Євстафія і Маріанни. Народилася близько 1814 р.³³

V покоління

7/4. Генріка.

Донька Юзефа і Вікторії з Бартошевських. Народилася близько 1823 р.³⁴

8/4. Памелія.

Донька Юзефа і Вікторії з Бартошевських. Народилася близько 1824 р.³⁵

9/4. Едвард.

Син Юзефа і Вікторії з Бартошевських. Народився у 1824 р. Був охрещений 28 грудня 1824 р. у Чорнобильському римо-католицькому костьолі³⁶.

Помер 24 жовтня 1903 р. у Києві від старості у віці 90 років. Похований 26 жовтня 1903 р. на Київському римо-католицькому цвинтарі вікарієм ксьондзом Юзефом Змигородським³⁷.

Був одружений з Вікторією Закжевською. Мав синів Пйотра і Едварда.

10/4. Густав-Каетан.

Син Юзефа і Вікторії з Бартошевських. Народився у 1825 р. або 1826 р. Був охрещений з води 9 квітня 1826 р., з церемоніями 4 лютого 1827 р. у Чорнобильському римо-католицькому костьолі³⁸.

11/4. Антон-Яромір.

Син Юзефа і Вікторії з Бартошевських. Народився у 1827 р. Був охрещений з води 13 червня 1827 р., з церемоніями 27 вересня 1827 р. в Іванківському римо-католицькому костьолі³⁹.

Був одружений з Анною Глембоцькою. Померла 17 лютого 1873 р. у віці 39 років від сухот. Була похована 19 лютого 1873 р. на Київському римо-католицькому цвинтарі вікарієм ксьондзом Цирилієм Кжижановським⁴⁰.

Мав синів Юзефа, Цезарія, Гілярія і доньку Вікторію.

12/4. Юзефіна.

Донька Юзефа і Вікторії з Бартошевських.

Побралася з губернським секретарем Пйотром-Томашем Дідковським. З ним мала сина Цезарія (народився близько 1857 р.; був одружений з Софією Жмієвською)⁴¹ і доньок Антоніну (народилася близько 1852 р.; була дружиною Болеслава Грабовського)⁴² і Марію (народилася близько 1861; померла 12 квітня 1872 р. від тифу у віці 11 років)⁴³.

13/4. Ванда.

Донька Юзефа і Вікторії з Бартошевських. Народилася близько 1832 р.⁴⁴

Побралася з Пйотрем Тустановським, сином Гжегожа і Марії з Червинських Тустановських. Їхнє вінчання відбулося 5 березня 1861 р. в Київському римо-католицькому костьолі. Свідками на їхньому вінчанні були Фердинанд Ритвянський, Якуб Волошинський⁴⁵.

14/4. Меланія.

Донька Юзефа і Вікторії з Бартошевських. Народилася близько 1833 р.⁴⁶

Дружина Шалатського герба Топор.

15/4. Матильда.

Донька Юзефа і Вікторії з Бартошевських. Народилася близько 1850 р.⁴⁷

Незаміжня.

Померла 14 лютого 1918 р. у віці 68 років від «старческого истощения»⁴⁸.

VI покоління

16/9. Пйотр.

Син Едварда і Вікторії із Закжевських. Народився 17 жовтня 1860 р. в Києві. Був охрещений 3 грудня 1860 р. в костьолі св. Олександра в Києві ксьондзом Пухальським. Хрещеними батьками стали Якуб Неліховський і Юзефіна Дідковська⁴⁹.

На 1893 р. мешкав у Києві по Предславинській вул., в будинку № 21⁵⁰.

Був одружений з Ельжбетою Вишинською. Мав синів Юзефа⁵¹, Романа⁵², Домініка⁵³ та доньок Марію⁵⁴ і Катажину⁵⁵.

17/9. Едвард.

Син Едварда і Вікторії із Закжевських. Народився 3 липня 1863 р. в Києві. Був охрещений 13 жовтня 1863 р. в костьолі св. Олександра в Києві ксьондзом Воцаком. Хрещеними батьками стали Францишек Поціот (?) і Цецилія Волошинська⁵⁶.

Був одружений з Теклою Друкер. Мав синів Володимира, Аполлінарія⁵⁷, Адама⁵⁸, Казимира⁵⁹ та доньок Францишку⁶⁰, Вікторію⁶¹ і Кароліну⁶².

18/11. Юзеф.

Син Антона-Яромира і Анни з Глембоцьких. Народився 6 серпня 1854 р. Був охрещений 8 серпня 1854 р. в костьолі св. Олександра в Києві вікарієм ксьондзом Годлевським. Хрещеними батьками стали Фрідріх Ергерт і Меланія Гурковська. Свідками на хрещенні були Юзеф Гурковський і Бенедикт (?) Гурковський⁶³.

На 1888 р. мешкав у Києві по Фундуклеївській вулиці в будинку Дідковського⁶⁴. Згідно з переписом населення 1897 р. мешкав разом з родиною, кухаркою та покоївкою у Києві по вулиці Олександрівській, 41–43 (Палацова частина), служив при головному агентстві Товар. «Саламандра», займався будівельною практикою⁶⁵.

Був одружений з лютеранкою Софією-Ежені Штробіндер (народилася близько 1861 р.), донькою Роберта і Софії з Міллерів Штробіндерів. Їхнє вінчання відбулося 18 жовтня 1881 р. в костьолі св. Олександра в Києві. Вінчання здійснив вікарій ксьондз Людвик Модзелевський. Свідками на вінчанні були Конрад Заремба, Герман Кречмер, Зигмунд Заремба⁶⁶. Мав доньок Елеонору і Анну⁶⁷.

19/11. Вікторія.

Донька Антона-Яромира і Анни з Глембоцьких. Народилася близько 1858 р.

Після смерті чоловіка мешкала разом з братом Юзефом по вул. Олександрівській, 41–43 (Палацова частина) в Києві⁶⁸.

Побралася з Фердинандом Пілецьким (бл. 1832 — бл. 1896), сином Юзефа і Барбари з Єрличів Пілецьких. Їхнє вінчання відбулося 21 листопада 1882 р. в костьолі св. Олександра в Києві. Вінчання здійснив ксьондз Людвик Оженовський. Свідками на вінчанні були дворянин Болеслав Грабовський та Іполит Романовський⁶⁹. Мала сина Юзефа.

20/11. Цезарій.

Син Антона-Яромира і Анни з Глембоцьких. Народився 29 травня 1860 р. Був охрещений 2 лютого 1861 р. в костьолі св. Олександра в Києві ксьондзом Пухальським. Хрещеними батьками стали Цезарій Прушинський і Юзефа Духинська⁷⁰.

Помер 30 серпня 1861 р. від сухот у віці, як зазначено в метриці, 3 років (насправді 1 рік 3 місяці). Був похований 1 вересня 1861 р. на Київському римо-католицькому цвинтарі ксьондзом Пухальським⁷¹.

21/11. Гилярій.

Син Антона-Яромира і Анни з Глембоцьких. Народився 14 лютого 1869 р. Був охрещений 21 вересня 1869 р. в костьолі св. Олександра в Києві

ксьондзом Аполлінарієм Боннером. Хрещеними батьками стали Олександр Старанчин (?) і Кароліна Умінська (?)⁷².

Помер 22 січня 1870 р. від сухот у віці 1 року. Був похований 24 січня 1870 р. на Київському римо-католицькому цвинтарі ксьондзом Кжижановським⁷³.

VII покоління

22/16. Юзеф.

Син Пйотра і Ельжбети з Вишинських. Народився близько 1889 р.

Помер 19 серпня 1904 р. у Київській Олександрійській міській лікарні від скарлатини у віці 15 років. Був похований 21 серпня 1904 р. на Київському римо-католицькому цвинтарі вікарієм ксьондзом Антонієм Келюсом⁷⁴.

23/16. Роман.

Син Пйотра і Ельжбети з Вишинських. Народився близько 1897 р.

Помер 17 квітня 1902 р. від бронхіту у віці 5 років. Був похований 19 квітня 1902 р. на Київському римо-католицькому цвинтарі вікарієм ксьондзом Станіславом Помірським⁷⁵.

24/16. Марія.

Донька Пйотра і Ельжбети з Вишинських. Народилася 22 січня 1902 р. Була охрещена 3 лютого 1902 р. в костьолі св. Олександра в Києві вікарієм ксьондзом Євгенієм Фелінським. Хрещеними батьками були Едвард Гурковський і Марія Массальська⁷⁶.

25/16. Катажина.

Донька Пйотра і Ельжбети з Вишинських. Народилася 2 лютого 1904 р. Була охрещена 24 лютого 1904 р. в костьолі св. Олександра в Києві вікарієм ксьондзом Євгенієм Фелінським. Хрещеними батьками стали Едвард Гурковський і Марія Вишинська⁷⁷.

Померла 20 вересня 1904 р. від скарлатини у віці 7 місяців. Була похована 22 вересня 1904 р. на Київському римо-католицькому цвинтарі вікарієм ксьондзом Євгенієм Фелінським⁷⁸.

26/16. Домінік.

Син Пйотра і Ельжбети з Вишинських. Народився близько вересня 1905 р.

Помер 3 червня 1906 р. від падучої хвороби у віці 11 місяців. Був похований 5 червня 1906 р. на Київському римо-католицькому цвинтарі вікарієм ксьондзом Тelifором Лещинським⁷⁹.

27/17. Володимир.

Син Едварда і Текли з Друкерів.

Був одружений з Анастасією Іванівною. Мав доньок Аліну та Світлану.

28/17. Аполлінарій.

Син Едварда і Текли з Друкерів. Народився 19 липня 1904 р. Був охрещений 8 серпня 1904 р. в костьолі св. Олександра в Києві ксьондзом Станіславом Завроцьким. Хрещеними батьками стали Пйотр Гурковський і Вікторія Питкевич⁸⁰.

Перед Другою світовою війною мешкав у Києві по Володимиро-Либідській вул. № 4, кв. 2. Під час війни був призваний до лав РСЧА Київським МВК у 1944 р. Служив рядовим у складі 571 стрілецького полку 317 стрілецької дивізії. Загинув 16 травня 1944 р. поблизу села Великий Ключів Коломийського району Станіславської області, де і був похований біля церкви, могила № 4. Згодом поховання було перенесене до селища Печеніжин Коломийського району Івано-Франківської області.

Був одружений з Надією Пилипівною Грдюшиною (?)⁸¹.

29/17. Адам.

Син Едварда і Текли з Друкерів. Народився 17 грудня 1906 р. Був охрещений 25 грудня 1906 р. в костьолі св. Олександра в Києві ксьондзом Болеславом Савицьким. Хрещеними батьками стали Люціан Піголовський (?) і Анеля Дроткевич⁸².

Помер 18 вересня 1910 р. в Київській Олександрівській міській лікарні від скарлатини у віці 4 років. Був похований на Київському римо-католицькому цвинтарі 20 вересня 1910 р.⁸³

30/17. Кароліна.

Донька Едварда і Текли з Друкерів. Народилася 19 червня 1912 р. Була охрещена 28 травня 1912 р. в костьолі св. Миколая в Києві вікарієм ксьондзом Людвиком Змигородським. Хрещеними батьками стали Люціан Піголовський (?) і Флорентіна Одальська (?)⁸⁴.

31/17. Казимир.

Син Едварда і Текли з Друкерів. Народився 19 червня 1916 р. Був охрещений 28 червня 1916 р. в костьолі св. Миколая в Києві вікарієм ксьондзом Домініком Вавжиновичем. Хрещеними батьками стали Міхал Штендель і Вероніка Друкер⁸⁵.

Помер 28 вересня 1990 р.

Був одружений з Оленою Іванівною Григор'євою. Народилася 28 травня 1921 р. Померла 22 лютого 2005 р. Діти: Леонід та Наталія.

32/17. Франциска.

Донька Едварда і Текли з Друкерів⁸⁶.

33/17. Вікторія.

Донька Едварда і Текли з Друкерів⁸⁷.

34/18. Елеонора.

Донька Юзефа і Софії-Ежені з Штробіндерів. Народилася близько 1884 р.⁸⁸

35/18. Анна.

Донька Юзефа і Софії-Ежені з Штробіндерів. Народилася близько 1888 р.⁸⁹

VIII покоління

36/27. Аліна.

Донька Володимира і Анастасії.

Побралася з Віталієм Олексійовичем Буримом. Діти: Андрій (одружений з Анною, має доньку Анастасію) і Сергій⁹⁰.

37/27. Світлана.

Донька Володимира і Анастасії.

Першим шлюбом побралася з Євгеном Мірошниковим. Від цього шлюбу донька Ірина (народилася 9 листопада 1945 р.; побралася з Валентином Скрипаком (народився 14 вересня 1942 р.); мають доньку Світлану).

Другим шлюбом — за Олександром Григоровичем. Від цього шлюбу доньки: Тетяна (народилася 15 лютого 1952 р.; побралася з В'ячеславом Юрченком (народився 27 листопада 1942 р.); мають доньку Юлію, народилася 27 вересня 1983 р.) та Ольга (народилася 15 лютого 1952 р.; дружина Ігоря Бризгалова; мають доньок Оксану та Альону)⁹¹.

38/31. Леонід.

Син Казимира і Олени з Григор'євих. Народився 9 березня 1942 р.

Одружений з Валентиною Павлівною Довбенко. Діти: Тетяна (народилася 30 серпня 1970 р.) і Ольга (народилася 26 грудня 1977 р.).

39/31. Наталія.

Донька Казимира і Олени з Григор'євих. Народилася 19 листопада 1946 р.

Була дружиною Григорія Усатенка. Розлучилися. Діти: Альона (народилася 11 березня 1977 р.) і Євген (народився 6 липня 1983 р.).

¹ Dodatek do Herbarza polskiego ks. Kaspra Niesieckiego ... zebrany i ułożony przez Jana Nep. Bobrowicza. — Lipsk, 1844. — S. 156, 176.

² Rodzina. Herbarz szlachty polskiej / Opr. przez S. hr. Uruskiego przy współudziale A.A. Kosińskiego, wykończony i uzupełniony przez A. Włodarskiego. — Warszawa, 1908. — Tom V. — S. 66.

³ Herbarz polski. Część I. Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich / Ułożył i wydał A. Boniecki. — Warszawa, 1903. — Tom VI. — S. 254; Rodzina... — 1907. — Tom IV. — S. 276.

⁴ Herbarz polski... — 1905. — Tom VIII. — S. 17–18.

⁵ Rodzina... — Tom V. — S. 237.

⁶ Ibid — S. 66.

⁷ Ibid — S. 185.

⁸ Dodatek do Herbarza polskiego... — S. 156.

⁹ Rodzina... — Tom V. — S. 185.

¹⁰ Herbarz polski... — 1904. — Tom VII. — S. 339.

¹¹ Rodzina... — Tom IV. — S. 276.

¹² Державний архів Житомирської області (далі — ДАЖО). — Ф. 146. — Оп. 1. — Спр. 1952–1954; Державний архів Київської області (далі — ДАКО). — Ф. 782. — Оп. 1. — Спр. 2977, 3028–3045, 3050.

¹³ ДАКО. — Ф. 782. — Оп. 1. — Спр. 3032. — Арк. 16.

¹⁴ Там само. — Арк. 16.

¹⁵ Там само. — Арк. 16–17.

¹⁶ ДАЖО. — Ф. 146. — Оп. 1. — Спр. 1952. — Арк. 52–56 зв.

¹⁷ Чернецький Є. Правобережна шляхта за російського панування (кінець XVIII — початок XX ст.). Джерела, структура стану, роди. — Біла Церква, 2007. — С. 32–33.

¹⁸ ДАКО. — Ф. 1. — Оп. 295. — Спр. 29469; Ф. 2. — Оп. 1. — Спр. 34765.

¹⁹ Сказания о населенных местностях Киевской губернии или Статистические, исторические и церковные заметки о всех деревнях, селах, местечках и городах, в пределах губернии находящихся / Собрал Л. Похилевич. — Біла Церква, 2007. — С. 113, 121–123, 131.

²⁰ ДАКО. — Ф. 1. — Оп. 295. — Спр. 29469; Ф. 2. — Оп. 1. — Спр. 34765.

²¹ Там само. — Ф. 782. — Оп. 1. — Спр. 3032. — Арк. 15.

²² Там само.

²³ Там само.

²⁴ Там само.

²⁵ Там само.

²⁶ Там само.

²⁷ Там само. — Ф. 280. — Оп. 2. — Спр. 646. — Арк. 189.

- ²⁸ Там само.
- ²⁹ Там само.
- ³⁰ Державний архів м. Києва (далі — ДАК). — Ф. 312. — Оп. 1. — Спр. 85. — Арк. 73 зв.
- ³¹ ДАКО. — Ф. 280. — Оп. 2. — Спр. 646. — Арк. 189.
- ³² Там само.
- ³³ Там само.
- ³⁴ Там само.
- ³⁵ Там само.
- ³⁶ Там само. — Ф. 782. — Оп. 1. — Спр. 3032. — Арк. 15.
- ³⁷ ДАК. — Ф. 312. — Оп. 1. — Спр. 120. — Арк. 285 зв.
- ³⁸ ДАКО. — Ф. 782. — Оп. 1. — Спр. 3032. — Арк. 15.
- ³⁹ Там само.
- ⁴⁰ ДАК. — Ф. 312. — Оп. 1. — Спр. 105. — Арк. 99 зв.
- ⁴¹ Там само. — Спр. 115. — Арк. 94 зв.
- ⁴² Там само. — Арк. 112.
- ⁴³ Там само. — Спр. 102. — Арк. 108 зв.
- ⁴⁴ ДАКО. — Ф. 280. — Оп. 2. — Спр. 646. — Арк. 189.
- ⁴⁵ ДАК. — Ф. 312. — Оп. 1. — Спр. 82. — Арк. 69.
- ⁴⁶ ДАКО. — Ф. 280. — Оп. 2. — Спр. 646. — Арк. 189.
- ⁴⁷ Центральний державний історичний архів України у м. Києві (далі — ЦДІАК України). — Ф. 1268. — Оп. 1. — Спр. 74. — Арк. 437 зв.
- ⁴⁸ Там само.
- ⁴⁹ ДАК. — Ф. 312. — Оп. 1. — Спр. 81. — Арк. 58 зв.–59.
- ⁵⁰ Там само. — Ф. 339. — Оп. 5. — Спр. 384. — Арк. 1.
- ⁵¹ Там само. — Ф. 312. — Оп. 1. — Спр. 121. — Арк. 266.
- ⁵² Там само. — Спр. 119. — Арк. 213 зв.
- ⁵³ Там само. — Спр. 122. — Арк. 308 зв.
- ⁵⁴ Там само. — Спр. 119. — Арк. 12 зв.–13.
- ⁵⁵ Там само. — Спр. 121. — Арк. 21 зв.–22.
- ⁵⁶ Там само. — Спр. 83. — Арк. 33 зв.–34.
- ⁵⁷ Там само. — Спр. 121. — Арк. 102 зв.–103.
- ⁵⁸ Там само. — Спр. 122. — Арк. 181 зв.–182.
- ⁵⁹ Там само. — Спр. 109. — Арк. 47 зв.–48.
- ⁶⁰ За спогадами Олени Іванівни Григор'євої-Гурковської.
- ⁶¹ Там само.
- ⁶² ДАК. — Ф. 312. — Оп. 1. — Спр. 124. — Арк. 15 зв.–16.

⁶³ ДАКО. — Ф. 782. — Оп. 1. — Спр. 3044. — Арк. 2.

⁶⁴ Там само. — Спр. 3037. — Арк. 1.

⁶⁵ Там само. — Ф. 384. — Оп. 2. — Спр. 7. — Арк. б/н (переписний лист № 17).

⁶⁶ ДАК. — Ф. 312. — Оп. 1. — Спр. 116. — Арк. 121.

⁶⁷ ДАКО. — Ф. 384. — Оп. 2. — Спр. 7. — Арк. б/н (переписний лист № 17).

⁶⁸ Там само.

⁶⁹ ДАК. — Ф. 312. — Оп. 1. — Спр. 117. — Арк. 93.

⁷⁰ Там само. — Спр. 82. — Арк. 7 зв.–8.

⁷¹ Там само. — Арк. 98 зв.

⁷² Там само. — Спр. 97.

⁷³ Там само. — Спр. 99. — Арк. 78.

⁷⁴ Там само. — Спр. 121. — Арк. 266.

⁷⁵ Там само. — Спр. 119. — Арк. 213 зв.

⁷⁶ Там само. — Арк. 12 зв.–13.

⁷⁷ Там само. — Спр. 121. — Арк. 21 зв.–22.

⁷⁸ Там само. — Арк. 272.

⁷⁹ Там само. — Спр. 122. — Арк. 308 зв.

⁸⁰ Там само. — Спр. 121. — Арк. 102 зв.–103.

⁸¹ Центральний архів Міністерства оборони Російської Федерації. — Ф. 58. — Оп. 18002. — Спр. 405. — Арк. 17 (Именной список безвозвратных потерь личного состава 571 стрелкового полка 317 стрелковой дивизии с 8 по 18 мая 1944 года). Опрацьовано за: <http://www.obd-memorial.ru/Memorial/Memorial.html>

⁸² ДАК. — Ф. 312. — Оп. 1. — Спр. 122. — Арк. 181 зв.–182.

⁸³ ЦДІАК України. — Ф. 1268. — Оп. 2. — Спр. 6. — Арк. 271 зв.

⁸⁴ ДАК. — Ф. 312. — Оп. 1. — Спр. 124. — Арк. 15 зв.–16.

⁸⁵ Там само. — Спр. 109. — Арк. 47 зв.–48.

⁸⁶ За спогадами Олени Іванівни Григор'євої-Гурковської.

⁸⁷ Там само.

⁸⁸ ДАКО. — Ф. 384. — Оп. 2. — Спр. 7. — Арк. б/н (переписний лист № 17).

⁸⁹ Там само.

⁹⁰ За спогадами Тетяни Олександрівни Юрченко.

⁹¹ Там само.

